

Tisztelt Művész úr, kedves Marcell, tisztelt Polgármester úr, tisztelt
Hölgyeim és Uraim!

Babits Mihály – noha olyan helyre született, amely Trianon előtt és után is határon inneni vidéknek számított –, erős érzelmekkel szerette az elveszett mert elvett történelmi Magyarországot, a számára egészet.

Az a Magyarország még akkor is a gondolataiban volt, amikor a kórházi kezelő hideg asztalán, tehetetlenül feküdt és várta, hogy a sugár végezze a feladatát: elpusztítsa rákos sejtjeit. Így fogalmazott:

„Magyarország áll előttem megint (...), a történelmi Magyarország, a kerek, ép vonal, mely gyerekkorom óta belém idegződött, melyet oly természetesnek, magától értetődőnek éreztem, mint egy egészséges élő test sziluettjét”.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Babits nemcsak a kortársak, a veszteséget átélők fájdalmát érezte. Tudta azt is, hogy ami már nincs meg a maga fizikai valójában, azt az érzéseknek, gondolatoknak kell összetartani.

„Én még egy régi, szellemibb korból jöttem” – írja Babits másutt – „mely előtt a legszentebb kapocs a nemzet kapcsa volt, szellemi kötelék.”

Szellem, lélek, nyelv.

Babits tudta, hogy ezek a „kerek, ép vonal”, az „egészséges test” megőrzésének kötelékei. Aki bölcsen szereti a nemzetet, amelyhez tartozik, ezeket a köteleket keresi, fogja erősen vagy fonja meg saját maga. Ehhez dolgozni kell egymásért, beszélni a közös nyelvet, érezni a felelősséget, továbbadni a közösség élő örökségét, s tudni, hogy magyar és magyar összetartozik határok felett. Mert számunkra a nemzet egy „egészséges, élő test”.

Jankovics Marcell ilyen közösség-élő, kötelékfonó ember. Jankovics Marcell fantáziája, mesélőkedve és a vizuális nyelv, amelyen szól hozzánk: minden korban a közösségről, s a közösségnek szól

Bármit csinált eddigi pályafutása során, abból mindig erős bizonyosság áradt. Az érzés, hogy mégiscsak vannak az embertől, míg ember, elvehetetlen dolgok: identitás, hagyomány, szakralitás.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Amióta világ a világ, a művészet értelmez, megértet, gyógyít. Ami az élet drámája, az a színpadon tragédiában és komédiában ölt testet. Zenét hallgatva harmóniák és futamok viszik magukkal érzéseinket. A kiállítóterek intim világában pedig minden jó műalkotás egyszerre mesél valamit a világról s egyben saját magunkról, közös történetünkről.

Ebben a mi közös, magyar történetünkben sok-sok oldalt írt tele a fájdalom. Hány nemzedék magyarjai járták meg a pokol tornácát! S milyen közel álltunk hozzá, hogy annyi túlélte háborús pusztítás után a trianoni „műtőasztalon” végzett, barbár csonkolástól vérezzünk el.

A sebláz lassan egy század elteltével sem múlt el teljesen, s ki tudja, lesz-e, s mikor igaz gyógyulás.

Jankovics Marcell műveivel ennek a lassan 100 éve el nem múló, be nem gyógyult sebnek az okait és következményeit, s mindennek a metaforáit keresi ebben a kiállításban. Ehhez fő megközelítésben egy sajátos, első pillanatra talán meghökkentő műfajt választott: a politikai karikatúráét, amely a töröktől a máig ívelve idézi meg a magyar történelem nehéz, tragikus időit, annak szereplőit a magyarság és az ellen oldalán, nem feledve, hogy az ellen nem is olyan ritkán nem odakint, hanem idebent volt... A rajzokon összességében ott gomolyog szinte minden szereplő képe – tényleges történelmi szereplőké és alakokká formált közösségeké – akik megtestesítik a múlt sebeinek okozóit és elszenvetőit egyaránt. Van mit elgondolkodnunk ezen a tablón...

*De végtére is, annyi balszerencse közt, Oly sok vizsály után,
Mégfogyva bár, de törve nem, Él nemzet e hazán.*

Több mint 180 éve írta nagy nemzeti géniuszunk ezeket a sorokat, aki valamilyen módon képes volt nemcsak vissza, hanem előre is látni az időben. A történelmi határt, azt a kerek ép, vonalat a Kárpátok gerince rajzolta ki. Bármilyen történt és történik is, a hegyek nem mennek sehová, a folyók is maradnak velünk. Változni az embernek kell: hogy ne csak a múltat ismerje pontosan, de jövőt alkotó gondolatot is érleljen. Olyan gondolatokat, amelyek az igazság erejéből, a világ és önmagunk helyes ismeretéből táplálkoznak. Ha erre a talapzatra alapozunk, de csakis ha

erre, akkor meg fogjuk tudni építeni és meg fogjuk tudni tartani azt az országot, amelyet nemzetünk legsajátabb és legnemesebb törekvései tűznek célul elének.

Adjon az Isten ehhez erőt, állhatatosságot és bölcsességet mindenkinek, aki részt vállal ebben az építkezésben.